

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 43.

Lýsingaprisur fyri petitreglur: 30 oy, á forsiðuni,
20 oy, á 3. og 4. síðu. Við stóri lýsingum fast
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 28. októbir 1930.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

4. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11—5. Telf. 114.

Allir føroyskir fiskimenn brúka nú
v. Toor's
hálandsku oljuklæðir.

DE MELLEMLSTATLIGE

Forhold i Europa er, trods mange svage Punkter, efterhaanden gledet i et nogenlunde fast Leje. Til Gengæld giver den økonomiske Krise sig Udslag i voldsomme indrepolitiske Krampetrækninger, i en fremherskende Tendens til mere eller mindre voldsomme Omvæltninger, Revolutioner, politiske Systemskifter — som formentlige Midler mod den økonomiske Nødtilstand.

Man ser denne Udvikling gentage sig i det ene Land efter det andet — fra Ishavet til Middelhavet. Man ser, Hitler-valget i Tyskland kaster en overmaade mørk Skygge i det europæiske Situationsbillede. Det har bragt Tyskland i en Uligevægtstilstand, der kan føre til uberegnelige Komplikationer.

En temmelig nøjagtig Parallel hertil er Stillingen i Finland. Derovre hersker forlængst et maskeret Lappediktatur, maaske snart et aabenlyst. Endnu hæsligere er det Billede, som Polen frembyder. Her lurer Revolutionen ved Grænserne, særlig i polsk Ukraine, medens Landet iøvrigt sættes i Oprør af Kampen mellem Partierne og Hr. Pilsudski, der forbereder Sejmsvalget med at lade arrestere alle Politikere, der ikke er ham til Vilje. Østrig har kastet sig i Armene paa en fascistisk Hjemmeværnsregering, der forbereder sig paa at møde et eventuelt uvilligt Parlament med Major Pabsts Stormtropper. Rumænen har haft Regeringsskifte — i al Stillehed, men ikke desmindre et Skifte, der peger i Retning af et kongeligt Diktatur efter jugoslavisk Mønster.

Spanien er blevet sit »sorte Diktatur kvit — og trues nu af et rødt. Generalstrejken raser i Landet fra Pyrenæerne til Gibraltar. Og i Portugal er en ny Omvæltning ligeledes i Gære.

Valget til det norske Storting forleden Dag, hvor den forenede Reaktio har gjort »Fremstodet«, maa ogsaa ses paa Baggrund af den Usikkerheds og Tvivlens Tilstand, som ogsaa har gjort sig gældende blandt Norges Vælgerbefolkning.

Fra Øst til Vest, fra Syd til Nord samme mørke Billede, hvis lyse Partier stadigt bliver færre og mindre.

SPÆLA TYGUM Í Det danske Kolonial Lotteri

sum í hini 49. roðini, ið byrjar 10 nov., berturlatur

3 milliúnir 726 túsind krónir,

sum fara sundur ímillum 21,175 vinningar og 8 premiur.

Lutaseðlar eru at fáa hjá

**harra Poul Johannesen,
Tórshavn,**

ásamt í samsøluni við høvuðsskrivstovuna, Vesterbrogade 2 B, Keypmannahavn.

Hitt danska rikið tryggjar vinningarpeningin.

Javnaðarstevnan í Føroyum.

Táíð javnaðarstevnan her í Føroyum ikki ber saman við teir politisku flokkar, ið higartil hava verið her, so er tað ikki so lógíð. Tí, sum hesir flokkar hava verið hesa síðstu tíðina, so er eingin skilnaður teirra millum uttan samband og sjálvstýri, — annars eru teir felags um at føra ein ódemokratiskan politikk.

At sambandsflokkurin er ein afturbaldsflokkur, kann vera sít, og tað letur til at verða best fyri teir, tess vesaligari Føroyingurin er. Men ein skuldi trú, at sjálvstýrisflokkurin, ið her eitt so væljóðandi navn, vildi føra ein framligan politikk, so at vit kundi komið á fótur og kunnað borið eitt sjálvstýri. Tó so er ikki. Um menn innanfyri flokkinn hava viljað nakað til frama fyri landið, so hevur altíð meirilutin toga teir afturáftur og gjørt teim verkið ógjørligt.

Vit kunna tí av sonnum siga, at vit ongantíð fyrr hava haft ein politiskan flokk, ið sjónliga hevur vilja fólkí væl, og sum vil at vit skulu koma á javnt øðrum mentaðum tjóðum, inni á tingi. Tað er tí ikki so lógíð, tá javnaðarstevnan hevur brotið seg fram her á landi og hæla sær pláss á Føroya lögtingi, og at hesin flokkur fær mótsøðu. Tí javnaðarflokkurin er tann flokkur, ið vil koma at gagna Føroya landi og fólkí, og hann hóskar fyri Føroyafólk, hvørs stóri meirilutur eru fiskarar og arbeidarar.

Fiskimaðurin og arbeidarin í Føroyum hevur ikki fyrr verið umboðaður á Lögtingi av nokrum flokki sum heild, hóast stakmenn innanfyri flokkarnar hava roynt at tikið sær av málum teirra, tí var tað tørvuligt, at javnaðarmenn komu inn á ting. Javnaðarflokkurin hevur til endamáls her eins og alla aðraðoni at samla hitt arbeidandi

og virkandi fólkíð til eina heildarkraft, til verju móti tí núverandi órættvísu samfundsskipan og stremba hagar, at samfelagið verður skipað eftir rættvísu reglum, og landið verður uppbyggt, Føroyingum til gagn og frama. Núverandi skil, ella rættari óskil, er ikki tolandi longur.

Tað er hitt vinnandi fólkí, fiskimaðurin og arbeidarin, ið ber okkara land uppi, og eru teir soleiðis keldan til alt ríkið. Teir eiga tí sjálvandi nógdina av ágóðanum av úrslitið verksins, æntin tað er á sjógv ella landi. Sum nú er, eru tað aðrir, sum lítið og einki gera, ið strúka avstað við tí mesta av ágóðanum, meðan teir, ið taka tey tungstu tokini, fáa minst. Ja, teir fáa so lítið, at um teir eru húsfedrar við stórar familju, ikki klára seg — og mega liva av náðismolum yvirmannsins.

Hetta er sjálvandi skeiðt, af hjartalaysir spekulantar skulu gerast ráðandi og fara við okkara raska fólkí, sum teimum lystur. Tí mega vit arbeida fyri at fáa lögting og kommunir at yvirtaka alla stórdrift, sum tá vil kunna geva stórri úrslit fyri hin beinvegis arbeidandi.

Eisini er javnaðarflokkurin ein vernd fyri tey sjúku, tey gomlu og tey, ið ikki kunnu arbeida. Tey eiga frá røkt og hjálp, eiga sín menniskjansliga rætt.

Tað er sjálvsagt, at teir flokkarnir, ið hava ræði í landinum, nú gerast ráðaríkir og leika í, nú javnaðarflokkurin tekur til sín, og ikki kann tola, at hin lægri standurin skal koma framat nokrum ræði. Tí ræður um at standa tess fastari saman um okkara javnaðarmál og ikki gevur tí gætur, ið framkemur frá teim stóru flokkunum, ið ætlað er at skaða javnaðarflokkinn.

Eitt hitt mesta, ið brúkt er til áløps, eru tróllini bæði: samband og sjálvstýri. Tað er eins og ein aldri skil sleppa frá hesum, og verður ofta sundirbýtt sambands-

javnaðarmenn og sjálvstýrisjavnaðarmenn, eins og nakað er til, ið nevast kann soleiðis.

Javnaðarflokkurin virkar fyri tí persónliga sjálvstýrinum og tí internationala sambandinum, meðan hetta sambandið og sjálvstýri, ið vit hava herheima, liggur heilt uttanfyri stevnuskrá flokksins. Men eyðsæð er, at hvørgin høvuðsflokkurin av teimum, ið bera omanfyri nevndu navn, virka fyri hvørgum, hvørki fyri sambandið ella sjálvstýri, men fyri einum afturbaldi, ongum til frama og minst Føroya arbeidandi fólkí.

Tað er greitt, at vit bæði liva og doyggja fyri tí, um vit hava samband við Danmark ella sjálvstýri. Men tað er givið, at ganga vit javnaðarmanna leiðina, so fáa vit uppbyggt okkara vinnuvegir, og landið í síni heild verður eitt sjálvstýrisland. Hetta eiga øll at minnst, at okkum gagnar hvørki samband ella sjálvstýri, meðan allar Føroyar liggja sum er. Latum okkum tí fyrst fáa uppbyggt okkara land og síðani tosa um samband ella sjálvstýri.

Javnaðarmáður.

Twistens Æble.

I »Dimmalætting« for 18. Okt. d. A. findes en Artikel betitelt »Samband eller Selvstyre«, hvis Tendens faar Læserne til at trække en Smule paa Smilebaandet, paa Grund af de mange absurde Idéer, der findes i nævnte Artikel.

F. Eks. kan Idéen om Zonedelingen ved en Folkeafstemning nok have en vis Berettigelse hos en Sambandsideolog, men Genemførelsen er praktisk talt rent umulig paa Grund af de særlige Forhold, der gør sig gældende paa Færøerne. Man kan nok henvise til f. Eks. Irland, hvor de noksømt bekendte Ulstermænd (Irlands Sambandsmænd) opnaede at faa Landsdelen Ulster udsondret af den irske Fristat. Noget saadant kan ikke finde Sted herhjemme, da der vilde opstaa nogle Sambands- og Selvstyredistrikter, der dog

hver for sig ikke udgjorde noget sammenhængende Hele, hvoraf en uudholdbar Toldforanstaltning vilde opstaa m. m. m.

Heller ikke gør de samme Forhold sig gældende paa Færøerne, som den Gang Afstemningen foregik i Sønderjylland, hvor Striden stod mellem to Nationer og saaledes maatte kontrolleres af en tredje — hvilket f. Eks. J. Patursson endnu ikke har forstaaet. Naar derimod en Nation skal afgøre noget ved en Folkeafstemning, kan den jo kontrollere sig selv — hvilket dog ikke er til Hindrer for en Zonedeling — ellers skulde jo Folkeforbundet have med enhver national Folkeafstemning at gøre, hvad dog ikke er Tilfældet jfr. Spiritusforbundet i Norge o. a.

D. Danielsens (fornævnte Artikels Forfatter) reflekterer over Selvstyrepartiets Fremtidsmuligheder synes at være en lille Kende naiv. Saaledes maa Paastanden om, at med ham (Patursson) staar og falder hele Selvstyrebevægelsen, hvis der ikke kommer en anden Storbønde efter ham, betragtes som ganske fejlagtig. Selvstyrebevægelsens Rod findes ikke i J. Patursson, hvis saa var, ja saa kunde man simpelthen lade Patursson være Patursson, da han jo som alle andre engang skal vandre til de »evige Jagtmarker«.

Selvstyrebevægelsen har sin Rod i den nationale Bevægelse, der omkring 1840 skyldte hen over Europa. Den pludselige Trang til Folkefrihed kom først saa sent som 1906 til Udbrud hos os. J. Patursson spillede Hovedrollen og er den Mand, der har ledet Bevægelsen ind i forkert Spor, idet han blindt er gaaet Agitationsvejen, istedet for den saglige Forhandlingsvej. En kan maaske sige med D. Danielsens, at J. Patursson, i Lighed med mange politiske Førere skylder det jordiske Mammon, at han som Fører for et politisk Parti kan samle Tilhængere om sig. Men det er ikke helt rigtigt. Man kan ikke komme udenom Idéen, selv om den sidste Tids Begivenheder har bevist, at Selvstyrepartiet ikke staar konsekvent til dets Ideologi; men derimod inkonsekvent. Den eneste Forklaring herpaa er selvfølgelig, at de ikke ved, hvad de vil, undtagen det, at de vil noget. — (Smilg. f. Eks. Kravet angaaende kgl. Handels Overskud og Selvstyrepartiets Hovedparole: »Vil vilja verða sjálvbjargnir«). — Dette er Bevis for, at Selvstyrepartiets Program er inkonsekvent. Det er en daarlig Anbefaling for et Parti, at det ikke kan tage Konsekvensen af sit Partiprogram, selv om en Del af Færøernes Intellekuelle vil have Æren af at være Medlemmer af nævnte Parti, der gerne vil føre en Dobbeltlivsrelse for ikke at skræmme; men man mærker Hensigten og bliver forstemt.

Man kan nok sige, at med Patursson staar og falder den Dobbeltlivsrelse, Selvstyrep-